Emoties op Caribische conferentie

Moeders, grootmoeders en alleenstaanden in het ITC

WILLEMSTAD —Op de eerste dag van de Third Caribbean Women Writers Conference kwamen drie panels van ongeveer zeven personen aan het woord, waarna na elk panel gelegenheid was om te discussiëren. Maar zeven keer tien minuten luisteren, bleek zo'n hoeveelheid informatie op te leveren dat de energie voor de discussie meestal al bijna uitgeput was. Tien minuten bleek daarbij voor bijna elke spreekster te weinig. Dan zijn er twee mogelijkheden: of je gaat gewoon door en hoopt niet onderbroken te worden, of je probeert in die tien minuten zo veel mogelijk informatie te stoppen. Beide mogelijkheden werden uitgeprobeerd en beide waren niet erg succesvol.

Daisy Cocco de Filippis bijvoorbeeld uit de Verenigde Staten sprak zo vlug om maar zo veel mogelijk van haar twintig pagina's tellend paper over de rol van de vrouw in de moderne Dominikaanse literatuur te kunnen voorlezen, dat de informatie voor een groot deel langs de toeschouwers heen ging. Het was onmogelijk zo veel in zo'n korte tijd op te nemen. Wel maakte ze nieuwsgierig, met wat af en toe wel doordrong en ze haalde veel schrijfsters aan waarbij je dacht: dat boek wil ik lezen. Zo'n lezing moet je later rustig nog eens nalezen. Ook het afkappen is geen oplossing. Sommige spreeksters hadden moeite hun ergernis te onderdrukken als ze geen kans kregen te zeggen wat ze allemaal wilden zeggen.

ROLPATRONEN

Het eerste panel had als centraal thema 'De demystificatie van de geslachts gebonden rolpatronen'. Rolpatronen binnen de Caribische gemeenschap, vrouwencultuur, de nieuwe rolpatronen binnen de Cubaanse samenleving, zijn enkele van de onderwerpen waarover gesproken werd. Rose-Mary Allen sprak over de vrouwen die achterbleven op Curaçao, nadat 50% van de werkende mannelijke bevolking weg was getrokken om elders te gaan werken in de jaren 1917-1921 (veelal naar Cuba, naar de suikerindustrie). Vrouwen zijn zwak en kunnen niets, ze hebben maar erg weinig in te brengen binnen de gemeenschap, zo staat in een aantal geschreven documenten die ze vond. Maar de gesproken herinneringen, en de orale literatuur geven een tegengesteld beeld en laten zien dat de vrouwen present waren en een machtige rol speelden binnen de samenleving.

MOEDERROL

Het tweede panel had als centraal thema 'De moeder /grootmoeder rol in de samenleving.' De meeste spreeksters voelden zich bij dit thema meer persoonlijk betrokken. Er werden ook voorbeelden van de eigen familie bij gegeven, al zochten de meesten toch hun voorbeelden in de literatuur: Jean Rhys, Zee Edgell, Paule Marshall, Jamaica Kincaid, Olive Senior, Simone Schawartz-Bart en verschillende boeken uit de Cubaanse literatuur werden aangehaald.

Na dit panel kwam iets meer discussie tot stand, waarbij vooral de grootmoederrol ter sprake kwam. Toen een van de panelleden duidelijk maakte dat ze de grootmoeder in een van de aangehaalde boeken, niet wijs en aardig vond, maar integendeel vond dat ze niet goed reageerde op haar kleinzoon, werd een van congresleden boos: het was een grootmoeder, dus... per definitie wijs.

ALLEENSTAAND

Het derde panel had als thema 'De alleenstaande moeder en haar ervaringen'. Dit thema kwam erg dichtbij voor verschillende panelleden, die begonnen met te constateren dat zij zelf ook een alleenstaande moeder waren. Alle spreeksters op de laatste na, spraken hun ideeën over dit thema uit aan de hand van hun persoonlijke ervaringen binnen hun eigen familie of zoals Patricia Jackson binnen hun werkkring (zij is advokate). Alleen Ruby Simmonds uit St. Thomas, een lerares Engels, columniste en alleenstaande moeder, zocht haar voorbeelden wel in de literatuur.

Na elke discussie over het naar voren gebrachte in een panel volgt een samenvatting met aanbeveling voor het slot van het congres. De formulering van die aanbeveling na het laatste panel kon de goedkeuring van Astrid Roemer uit Suriname / Nederland niet meer wegdragen. Bij het woord 'schrijfsters' denk je toch in de eerste plaats aan fictieschrijven, bracht zij naar voren, en niet alleen aan (sociologische) studies en rapporten. Zij stelde dus voor om ook over dit onderwerp een verwijzing naar de literatuur te geven. De zaal gaf haar een applaus.

CAFE

De avond brachten de congresdeelnemers door in caf L'Ambience bij Bloempot Shopping Center. Daar werd een literair café gehouden onder leiding van Laura Quast en Diane Domacasse met een muzikale begeleiding van Isocco. Ook konden de schrijfsters uit de diverse landen daar hun boeken te koop aanbieden. Het hoogtepunt van de avond zou de aanbieding en doop zijn van de reader, een boek vol bijdragen, (proza, poëzie, en studies) van schrijvers en schrijfsters van Curaçao. Meer dan een jaar is Jocelyn Clemencia bezig geweest van iedereen de bijdragen te verzamelen, het werk drukklaar te maken, zodat het op deze conferentie getoond kon worden aan de deelnemers van zo veel verschillende landen als een stukje Curacao. Het wachten duurde lang, sommigen wisten zelfs te vertellen dat het boek nog niet klaar was. Anderen gingen al naar huis, omdat, zoals een van de gasten zei: 'Mijn vermogen om te luisteren en op te nemen is aan het eind'. Maar uiteindelijk kwam Jocelyn om elf uur toch met de lang verwachte reader. Hij ziet er erg mooi uit met op de voorkaft een afbeelding van een schilderij van Jean Girigorie. De inhoud heb ik nog niet gezien. Dat is voor later.

EXPOSITIE

In het International Trade Center is ter gelegenheid van dit congres ook een tentoonstelling ingericht van beeldende kunst en poëzie van Curaçao. In een zijzaal hangen schilderijen van Asyla ten Holt, Jean Girigorie, Lucila Engels en Minerva Lauffer. Er staat keramiek van Norva Simon en Betty Abbad-van Lange en ook Hortence Brouwn exposeert daar twee beelden. Aan de wand zijn gedichten opgehangen van Ruby Bute, Desiree Valkenberg-Morales, Maria Diwan, Philomena Wong, Imelda Valerianus-Fermina, Nydia Ecury, Lupe Reyes, Lydia Geerman en Galdys do Rego. Ook hangen er tekeningen van Sandra Leonora en Zorida Baksh-Ramersad.

Wat in deze rijke en zeer geschakeerde verzameling kunst het meest opvalt, zijn de schilderijen van Minerva Lauffer. Zij is al enkele jaren terug op Curaçao en al wisten veel mensen dat zij schilderde, tot nu toe heeft zij niet op Curaçao geëxposeerd. Met deze twee schilderijen maakt zij dus haar debuut in onze samenleving. Het zijn schilderijen vol leven. Mensen, vrouwen, vormen de kern (thema conferentie). Er zit beweging in en vooral kleur. De vormen zijn wat geabstraheerd, zodat meer nadruk nog komt te liggen op de beweging. Helaas hangen er maar twee schilderijen van Minerva. Ze doen verlangen naar een grotere expositie.

NEL CASIMIRI

Petoi neemt haar onderscheiding in ontvangst op de conferentie van Caribische schrijfsters. Links van haar Ini Statia en rechts Rosemary Allen.